

ולכאורה יש להעיר קצת, ולפי סדרת הפוסקים דס"ל דאין חילוק הסדרות מעיקר הדין דאין קצב לפרשיות, וצויות צלל החכמה (ח"א סימן ג' אותיות ט' י') האריך לבאר שיטת הפוסקים בזה עיי"ש, איך יתכן שקריאת שמו"ת יכריע יותר חמור מעיקר הקריאה, אמנם נראה לענ"ד ללא קשב מידי, משום דאפילו להפוסקים דס"ל דאין חילוק הסדרות מעיקר הדין, מ"מ חיוצ הקריאה הוא מעיקר הדין, וכל יחיד ויחיד לריך להשלים פרשיותיו כפי קריאת הצבור במקומו ואם שינה לא ילא ידי חובתו בזה.

כן נראה לענ"ד יזכנו ה' יתברך לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא אכ"ר.

מאיר בראנדסדארפער *

סימן טז

בס"ד עש"ק שמיני כ"ג ניסן תשל"ג לפ"ק.

בענין זמן קריאת שנים מקרא ואחד תרגום מהפרשיות של השבתות הבאים אחר יו"ט, שיש הפסק שבת אחת ולפעמים שתי שבתות בין התחלת קריאת הפרשה בצבור בשבת במנחה לקריאת הפרשה בצבור בשבת, אם בפרשיות אלו מתחיל ג"כ הזמן של קריאת שמו"ת מיום ראשון ואילך לאחר קריאת הפרשה בשבת במנחה.

הנה נסחפקתי, לפי מה שנתבאר למעלה (בסימן הקודם) צ"ס"ד דהמקדים לקרות שנים מקרא ואחד תרגום מהפרשה של שבעה בזה השבוע הקודם אינו יולא בזה ידי חובתו שאינו בכלל משלים פרשיותיו עם הצבור, ומיום ראשון ואילך חשבו עם הצבור כיון דכבר התחילו לקרות הפרשה בצבור בשבת במנחה, כמבואר בשו"ע אוריח (סימן רפ"ה סעי' ג') וכמש"כ התוס' והרא"ש והרמב"ם ויונה פ"ק דזכרות (ח' ע"ב) ושאר

הערת הגה"צ הרב רבי רפאל בלום שליט"א

ראב"ד ור"מ דק"ק קאשוי יע"א

(* לענין השלמת פרשיותיו עם הציבור, הכל נכון. ודרך אגב הגה בשו"ת מהרש"ם (ח"א סי' רי"ג) בתשובה להגאון מה"ר יצחק ווייס ד"ל ראב"ד ווערבו ששאל אם שבת להשלים הפרשה ומשלים בשבוע האחרת איזה פרשה יקדים וכו' הגאון מהרש"ם ד"ל, רשכבה"ג, כי באם תיכף בשבוע השני משלים או יקרא בסדר, ואם משלים באיחור זמן או יקדים חובת שעתא ע"ש. ולכאור' מל' הגמ' (ברכות ח'). דבצי רב ביבי בר אבבי לאשלומינהו בעייה"כ, משמע לכאור' דכסדר, ושם הרי היתה של כל השנה אצפ"כ לא הקדים, כפי פשוטו, חובת שעתא ברישא. אך י"ל דשם כיון שמשלים הכל בפ"א הוי כשבוע שאחריו וקורא בסדר. אמנם לפמ"ש בגליון שם בשם הערוך דחיסר הפרשיות של ירתי כלה, אדר ואלול, א"כ בודאי ה"י צריך להקדים חובת שעתא ומל' הגמ' סתם משמע „לאשלומינהו" היינו כסדר, אם כי יש לפלפל בזה.

דקודם השבוע עדיון לא הגיע זמן הקריאה, ודרכי משכ (שם) הביא מחלוקת בזה, שכתב בשם המרדכי (פ"ק דזכרות) והגהות מיימוניות (פ"ג מהלכות תפלה) דמשבת צמנחה ואילך עד שבת הבא נקרא עם הצבור, וכן ראיתי שכתב הריקאנטי (סימן ל"ד) דזמן הצבור נקרא משבת צמנחה עד שבת הבא, והכלבו (סימן ל"ז) כתב בשם רבינו פרץ דדוקא מיום ראשון ואילך חשיב עם הצבור, אבל בשבת צמנחה אפילו אחרי שקראו הפרשה בצבור לא ילא כיון שצלוותו יום קראו הפרשה שעברה, וכן כתב בספר ארחות חיים (הלכות שבת דין קריאת הסדר שמו"ת בכל שבת ושבת), וצפירוש משכ צללל על הריקאנטי כתב לתרץ ד"ל דהמרדכי והכלבו לא פליגי, שהרי כתב הרמב"ם ויונה דיש נוהגין לקרוא מעט בכל יום מהשבוע ומסיימין בשבת, וא"כ י"ל דהמרדכי והגהות מיימוניות והריקאנטי מיידי צפרשה ראשונה שכבר קראו בשבת צמנחה, והכלבו מיידי צמנחה עד סוף הסדר, אמנם מסתימת דברי הסו"ר והשו"ע לא נראה כן אלא דאפילו לענין מה שכבר קראו בשבת צמנחה אינו חשיב כמשלים עם הצבור אלא מיום ראשון ואילך.

ולפי גירסא דידן בזהביות מיימוניות (שם) משמע דס"ל כהתוס' והרא"ש, וז"ל פרי"י שכל השבוע הוי עם הצבור חמן השלמה מכיון שהתחילו לקרות הפרשה בשבת צמנחה עכ"ל, הרי שלא כתב אלא שכל השבוע דהיינו מיום ראשון ואילך הוי עם הצבור, ולפי מה שכתב ה"ב"ח צלשון המרדכי (שם) נראה דגם המרדכי ס"ל כהתוס' והרא"ש, וז"ל המרדכי נראה דכל השבוע מכיון שהתחיל לקרות הפרשה דהיינו משבת צמנחה ואילך עד שבת הבא נקרא עם הצבור עכ"ל, ומלשון משבת צמנחה ואילך מוכח דר"ל דמשבת צמנחה כבר מתחיל הזמן, וכתיב ה"ב"ח דל"ל בשבת צמנחה ואילך, ולפי"ז הוי משמעות דברי המרדכי כדברי כל הפוסקים שכל השבוע דהיינו מיום ראשון ואילך חשיב עם הצבור מכיון שהתחילו לקרות הפרשה בשבת צמנחה, וצמנחה צמנחה (שם סק"י) וצפ"ר ה"ב"ח (שם אות י"ב) ה"ב"ח דסדרת כל הפוסקים הוי דמשבת צמנחה ולמעלה חשיב משלים עם הצבור, ודעת הכלבו ויחידא הוא, ופסק כן להלכה, ודבריו ל"ע דמסתמת לשון הפוסקים שכתבו דמיום ראשון ואילך חשיב עם הצבור משמע דוקא מיום ראשון ואילך, וצפ"ר (שם ח"א סק"ה) נשאר בזה צ"ע יע"ש.

הרי נתבאר צ"ס"ד דאם מקדים הקריאה משבוע זו לשבוע הקודם לא נחשב כמשלים הפרשה עם הצבור, ועד כאן לא נתלקו אלא משבת צמנחה ואילך כיון שכבר קראו הפרשה משבוע הבא, אבל מלפני זה כולו ס"ל דלא חשיב עם הצבור, ומשמעות דברי הפוסקים הוי שצריך לחזור ולקרותה ואפילו צדיעצד לא ילא, וכמבואר להדיא בדברי הכלבו והארחות חיים, ופשוט הוי דאם לא חזר וקרא הפרשה בזמן צבוע הבא שצריך להשלימה אח"כ דבחקריא שחקדים לפני הזמן צודאי לא ילא, משא"כ לאחר זמן סמיכין צדיעצד על הפוסקים דס"ל דאם משלים הפרשה עד רביעי בשבת הבא, או אפילו עד שמיני עזרת, חשיב כמשלים עם הצבור כמו שכתב צ"י (שם) וצו"ע (שם סעי' ד).

מתחיל זמן הפרשה משנת הבאה אעפ"י שקראו בזהו יום הפרשה שעברה, מ"מ היבא דמפסיק קריאה אחרת אחר קריאת שנת במנחה מסתברא דכולהו ס"ל דאינו מתחיל זמן פרשה משנת הבאה מקריאת שנת במנחה.

וידוע כי מן הגר"ל דושינסקיא ז"ע היה דרכו בקודש ללמוד עם תלמידיו בכל יום שיפור חומש עם פירש"י מפרשת השבוע, ואם הזמן לו שעת הכושר ללמוד שיפור עם תלמידיו גם בימי חוה"מ, היה לומד אז המגילה ששייך לאותו יו"ט בחוה"מ פסח שיר השירים וצחוק"מ סוכות למד קבלה, ושיפור חומש עם פירש"י לא התחיל ללמוד עד אחר יו"ט, ומוכת מח דגם דעתו הקדושה כן היה דבכה"ג אינו מתחיל זמן הפרשה דשנת הבאה מיד מיום ראשון ואילך אחר קריאת הפרשה בשנת במנחה, (אלא שאין זה ראייה מוכרחת ד"ל דהמחין בלימוד שיפור חומש עם פירש"י עד אחר יו"ט משום שר"כ ללמוד בימי חוה"מ המגילות ששייך לאותו יו"ט, ולא משום דס"ל דבכה"ג אינו מתחיל זמן הפרשה מיד מיום ראשון אחר קריאת הפרשה בשנת במנחה).

ועדיין נ"ע לפי"ז בחג השבועות אפילו בארץ ישראל שאינו חל לעולם בשנת, ובראש השנה ויו"ט שחלו להיות באמצע השבוע, אם ג"כ דינא הכי דאינו מתחיל זמן הפרשה משנת הבאה מיום ראשון ואילך כיון דקריאת המועדות מפסיקים בין קריאת הפרשה בשנת במנחה לקריאת הפרשה בשנת הבאה, ומסתברא דהיבא שאינו חל בשנת עמנו יש לדמותו לקריאת ר"ח חנוכה ופורים דכשהם חלים בשנת עמנו אינם מפסיקים בין סדר הפרשיות, דקריאת הפרשה אינה מתבטלת מחמתם, וכשהם חלים בתוך ימי השבוע כגון בשני וחמישי מפסיקים הם בין סדר הפרשיות, דקריאת הפרשה מתבטלת מחמתם, כמש"כ התוס' במגילה (כ"ט ע"א ד"ה לכל מפסיקין) ובר"ן (שם) ועיין ברמב"ם (פי"ג מהלכות תפלה), ואפי"ה מתחיל זמן הפרשה מיום ראשון ואילך אחר קריאת הפרשה בשנת במנחה, כיון שאין כאן הפסק בין סדר הפרשיות בשנת עמנו, וה"נ י"ל בקריאת המועדות היבא שהם חלים באמצע השבוע, כיון שקריאת הפרשה בשנת אינה מתבטלת מחמתם מתחיל זמן הפרשה מאחר קריאת הפרשה בשנת במנחה, משא"כ כשהם חלים בשנת דקריאת הפרשה מתבטלת מחמתם, אינו מתחיל זמן הפרשה עד יום ראשון בשבוע הבא.

ולפי"ז נראה דה"נ לענין לימוד וקריאת שמו"מ בימי חוה"מ פסח מהפרשה שקראו בשנת שלאחר חג הפסח, דמיד לאחר שנת חוה"מ דשזב אין כאן שנת שמפסיק בקריאת פרשה אחרת בין קריאת הפרשה בשנת במנחה ובין קריאת הפרשה הבא, או כשחל פסח להיות בשנת, דשביעי של פסח חל בעש"ק, וא"כ בא"י שאין עושים רק יו"ט אחד, ולמחרת בשנת יקראו פרשת השבוע כסדרן, א"כ מיד למחרת יו"ט הראשון מתחיל זמן פרשת הבא, וכן נמי לענין לימוד וקריאת שמו"מ מפרשת וזאת הצרכה, דמיום ראשון ואילך אחר קריאת פרשת וזאת הצרכה בשנת במנחה היבא דלחל יום טוב ראשון של סוכות בשנת או בשנת חוה"מ מתחיל זמן פרשת וזאת הצרכה, דשזב אין כאן שנת שמפסיק בקריאת פרשה אחרת בין קריאת פרשת וזאת הצרכה בשנת במנחה לקריאת הפרשה בשמחת תורה, ואעפ"י שקריאת החוה"מ מפסיק בין קריאת הפרשה בשנת במנחה לקריאת הפרשה בשנת הבא, או לקריאת הפרשה בשמחת תורה, מ"מ נראה שזה דומה לקריאת ר"ח חנוכה ופורים שחלים בתוך ימי השבוע דאעפ"י שמבטלים מחמתם קריאת הסדר של שני וחמישי אפילו הכי מתחיל זמן פרשת השבוע מיום ראשון ואילך כמש"כ למעלה, אלא שז"ע לפי"ז בחו"ל שעושים שני ימים

ושאר הפוסקים המוצאים שם, א"כ בימים שלפני חג הפסח או בימי חוה"מ פסח, שיש הפסק שנת אחת בין קריאת הפרשה בשנת הגדול במנחה לקריאת הפרשה בשנת שאחר יו"ט, ובחו"ל יש לפעמים הפסק שתי שבתות כגון שחל יום ראשון של פסח להיות בשנת שאז חל אחרון של פסח ג"כ בשנת, וכן בחג השבועות בחו"ל כשחל יו"ט שני של גלויות בשנת, יש ג"כ הפסק שנת אחת בין קריאת הפרשה בשנת במנחה לקריאת הפרשה בשנת שאחר יו"ט, אם ג"כ דינא הכי דמיום ראשון ואילך לאחר קריאת הפרשה בשנת הגדול במנחה, וכן בחג השבועות בחו"ל אם מיום ראשון ואילך לאחר קריאת הפרשה במנחה בשנת שלפני חג השבועות מתחיל זמן קריאת שמו"מ מפרשה זו, ונפקא מינה ג"כ להזהר ללמוד הפרשה עם פירש"י כמבואר בשו"ע או"ח (שם סע"ב) דירא שמים יקרא תרגום וגם פירש"י, אם יונא די חובתו אם מקדים ללמוד הפרשה מיום ראשון ואילך לאחר קריאת הפרשה בשנת במנחה.

ולענין פרשת בראשית פשוט הוא לענ"ד שאין יונאין בלימוד וקריאת פרשת בראשית בימי חוה"מ סוכות, שהרי אין קורין אותה בלבוש עד שמחת תורה, ולפי מה שהעלמתי בס"ד (בס"י הקודם) דדוקא מיום ראשון ואילך הוא דמתחיל הפרשה משבוע הבא, אבל לא משנת במנחה ואילך אע"ג דכבר קראו הפרשה משנת הבא, מכיון דבאותו יום קראו הפרשה שעברה, א"כ הכי נמי לענין פרשת בראשית אינו מתחיל זמן הפרשה עד למחרת יום שמחת תורה, אע"ג דכבר התחילו בקריאת פרשת בראשית בשמחת תורה, מכיון שבאותו יום קראו פרשת וזאת הצרכה, אמנם לענין פרשיות האזינו וזאת הצרכה יש ג"כ להסתפק כשחל ראש השנה להיות בשנת דלא יש הפסק שנת אחת בין קריאת הפרשה בלבוש בשנת במנחה לפני ר"ה לקריאת הפרשה בשנת שזבה, אם יונאין בלימוד וקריאת פרשת האזינו מיום ראשון ואילך אחר קריאת הפרשה בשנת במנחה, וכן לענין פרשת וזאת הצרכה שיש הפסק שנת אחת בין קריאת הפרשה בלבוש בשנת במנחה לקריאת הפרשה בשמחת תורה, אם יונאין בלימוד וקריאת הפרשה מיום ראשון ואילך אחר קריאת הפרשה בשנת במנחה.

והדעת נוטה בזה שאינו יונא די חובתו בלימוד וקריאת הפרשה עד יום ראשון בשבוע הבא (ולענין פרשת וזאת הצרכה יבואר עוד לקמן בס"ד), שהרי קריאת המועדות מפסיק בין סדר הפרשיות כדאיחא במגילה (כ"ט ע"א) וצחוק"מ ור"ן (שם) וברמב"ם (הלכות תפלה פי"ג ה"ח) ובכמה מקומות בטור ושו"ע, ואעפ"י שכבר התחילו בקריאת הפרשה בלבוש במנחת שנת בשבוע שעבר דמכאי עממא אמרין דמיום ראשון ואילך חשיב עם הלבוש כמש"כ הפוסקים, מ"מ נלעג"ד דכיון שמפסיק ציניהם קריאה אחרת אינו מעיל קריאת שנת במנחה ליהשז מחמתו התחלת זמן מפרשת שנת הבאה, וראיה לזה מדברי הכלבו (סימן ל"ז המוצא בדרכי משה שם סק"א), והאחרות חיים שכתבו בשם רבינו פרץ דדוקא אם חזר הפרשה מיום ראשון ואילך יונא, אבל אם חזר הפרשה בשנת במנחה אפילו אחר שקראו הפרשה בלבוש לא יונא, כיון שבאותו היום קראו הפרשה שעברה, ולפי"ז כש"כ אם הפסיקו אחר קריאת שנת במנחה בקריאת פרשה אחרת דלא מהכי מה שקראו כבר הפרשה במנחת שנת ליהשז מחמתו התחלת זמן פרשה הבאה, ואפילו להמרדכי (פרק קמא דברכות) והגהות מיימוניות (פרק י"ג מהלכות תפלה) שהביא הדרכי משה (שם) דס"ל דמקריאה שנת במנחה

ימים טובים, היבא דחל שמיני עשרת בשבת שקורין אז כל הצבור וכו' ומפסיק צין קריאת פרשת ואלה הברכה בשבת במנחה לקריאת הפרשה בשמחת תורה, אם יולאים בלימוד וקריאת שמ"ת מפרשת ואלה הברכה עד אחר שמיני עשרת דהיינו ציום שמחת תורה עלמו.

המג"א (שם סק"י) כתב בשם הכוונה דערב שמחת תורה יקרא פרשת ואלה הברכה, ובפמ"ג (שם) כתב דהעולם נוהגין לילל כושענא רבא קורין ואלה הברכה, ומ"מ עוב יותר ערב שמחת תורה עכ"ל, ולכאורה הוא כוונת הפמ"ג בחוץ לארץ שעושין שני ימים טובים, א"כ שמיני עשרת הוא ערב שמחת תורה, וזה הוא ג"כ לכאורה כוונת המג"א בשם הכוונה משא"כ בה"ר עדין לא הביע עיקר זמן קריאת שמ"ת מפרשת ואלה הברכה, ומש"כ כתב הפמ"ג דעוב יותר בערב שמחת תורה דהיינו בשמיני עשרת, וכ"כ בסידור יעב"ץ שבשמיני עשרת יקרא פרשה ואלה הברכה שמ"ת, ואמנם בחוץ לארץ דאין עושין אלא יו"ט אחד, א"כ בה"ר שהוא ערב שמחת תורה כבר הביע עיקר זמן קריאת שנים מקרא ואחד תרגום מפרשת ואלה הברכה, והעפ"י שזמן קריאתה בלצור הוא בשמחת תורה, מ"מ כיון דהוא ערב שמחת תורה הוי הוא עיקר זמן קריאת שנים ואחד תרגום מפרשה שלמחר, כמו בשאר שבתות השנה שמאז מן המוצא הוא להעביר הסדרה בערב שבת כמש"כ האחרונים שם, ובשערי תשובה (שם סק"ד) כתב בשם הצרכי יוסף שכתב בשם האר"י ז"ל שציוס ה"ר יקרא פרשת ואלה הברכה שנים מקרא ואחד תרגום, וכתב עוד שם בשם מהר"ם זכותא בתשובה (והוא בספר אגרות הרמ"ז סימן כ"צ) דגם בחוץ לארץ שעושין שני ימים טובים יקראנה בה"ר ומ"מ אם קראו ציום שמיני עשרת לא הפסיד, ובמשנה ברורה (שם ס"ק י"ח) הביא דברי השערי תשובה להלכה, וזה הוא כמנהג העולם שכתב הפמ"ג, אלא שהפמ"ג כתב שהעולם נוהגין לילל ה"ר וזה כתבו ציום ה"ר, ולכאורה סותר דברי הצרכי בשם האר"י ז"ל לדברי המג"א בשם הכוונה שכתב דבערב שמחת תורה יקרא הפרשה דהיינו בשמיני עשרת, וראיתי בספר לקוטי מהר"ם (בסדר התנהגות ערב שבת ובסדר ליל ה"ר) שהבין גם כן שהמג"א בשם הכוונה והצרכי יוסף בשם האר"י פליגי אהדדי.

ולענ"ד נראה לומר דהמג"א בשם הכוונה כוונתו הוא ג"כ על ה"ר שהוא ערב שמחת תורה בחוץ לארץ, שהרי מקור דברי המג"א הוא מספר נגיד ומאזר יבם כתוב דזה הלשון לר"ך לקרות ערב שמחת תורה ואלה הברכה שנים מקרא ואחד תרגום, ובאגרות הרמ"ז שם כתב ג"כ דזה הלשון עוד שאלת על דבר התרגום של פרשת ואלה הברכה אימתי קורין אותה שנים מקרא ואחד תרגום וכ"ר אני קורא התרגום ר"ל שנים מקרא ואחד תרגום ערב שמחת תורה דכתב הרב זלתי"ה בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום בכל השנה עכ"ל, הרי דסתם וכתב דערב שמחת תורה קורין פרשת ואלה הברכה ולא ציאר אם כוונתו הוא על שמיני עשרת או ה"ר, אלא דבהכרח שם כתוב דזה הלשון "מלאתי כתוב צכתני מהר"י לינגי ז"ל כתוב צקונטרסי תלמידי האר"י זלתי"ה שבערב

שמחת תורה לר"ך לקרות פרשת ואלה הברכה שנים מקרא ואחד תרגום, ואני צער ולא אדע נסתפקתי אם אנו שדרים צחלה לארץ הוא החיוב לקרוא דוקא ציום ה"ר שהוא ערב שמחת תורה לצני ארץ ישראל או ציום שמיני עשרת שהוא ערב שמחת תורה לצני גולה, וכתבתי ספק זה להגאון כמוהר"ר משה זכות נר"ו והשיב בלשון הזה ובענין תרגום פרשת ואלה הברכה אם אני יכול חובר אני מקדים לקרותו ערב שמיני חג העשרת, אבל גם המאחר קריאתו עד ערב שמחת תורה לא הפסיד עכ"ל, הרי מפורש יולא מדבריהם שכתבתי תלמידי האר"י ז"ל כתב בסתם ערב שמחת תורה אלא שהמהר"ם זכות ציאר כוונתם דהיינו דייקא בה"ר, וה"כ אפשר לפרש דברי המג"א בשם הכוונה, וזהו לכאורה שלא כהצנת הפמ"ג בדברי הכוונה שהביא המג"א ואחיה שפיר מנהג העולם עפ"י דברי האר"י ז"ל.

ובמשנה ברורה (סימן תרס"ט סק"ג) כתב בשם הפוסקים שבליל שמחת תורה יקרא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום שעתה הוא זמנה, ולא הראה מקום מיר מהפוסקים שכתבו כן, וזה סותר למה שכתב למעלה (סימן רפ"ה ס"ק י"ח), ובספר לקוטי מהר"ם (שם בסדר חג הסוכות) כתב כן בשם ספר הכל צו וזה לשונו שם (בסדר קריאת התורה במועדים) ונהגו גם כן להסדיר כל אחד בליל יום תשיעי ואלה הברכה שנים מקרא ואחד תרגום עכ"ל. וכן מצואר ג"כ בספר אורות חיים (לכלות קריאת ספר תורה סעיף י"ח) יעו"ש, ומוכח לכאורה דכ"ל דזמן קריאת פרשת ואלה הברכה אינו חל עד יום שמחת תורה דייקא ולא בערב שמחת תורה, ואפשר לומר כעצמא דמילתא דאעפ"י דזמן הפרשה מתחיל מלמחרת קריאת הפרשה בלצור בשבת במנחה, מ"מ היינו דוקא בשאר הפרשיות דנקצו לקרותם בלצור בשבת מש"כ אחריון דמתחלת השבוע לאחר שהתחילו לקרות הפרשה בשבת במנחה מתחיל זמן הפרשה משבת הבאה, משא"כ פרשת ואלה הברכה דלא נקבע קריאתה בלצור בשבת אלא בשמחת תורה אין לה שום שייכות לימי השבוע שצין שבת לשבת ולא חשוב משלים פרשיותיו עם הבלצור עד שמחת תורה.

ורשוב ראיתי בספר יוסף אומן (סימן תרס"ג) שכתב דזה הלשון בשמחת תורה חייב לקרות ואלה הברכה שנים מקרא ואחד תרגום, ונראה לי שראוי לקרותם קודם לחוץ כדי שישלים פרשיותיו עם הבלצור דוקא עכ"ל, וכשתל שמחת תורה יום ו' כתב שם (סימן תרס"ה) דזה הלשון גם אל יבטל מתוך סעודתו העצרת שנים מקרא ואחד תרגום מצראשית קודם לשבת שהוא עיקר המאזר שהמאזר בזמנה הוא ערב שבת עכ"ל, הרי דכ"ל דעיקר המאזר בזמנה הוא בערב שבת, ואעפ"כ ס"ל דפרשת ואלה הברכה זמנה דייקא בשמחת תורה, ועל כרחך העטם דזה משום דכ"ל דאינו חל זמן קריאת ואלה הברכה עד שמחת תורה דייקא.

עוד כתב (בספר לקוטי מהר"ם שם) דלהדיעות שסוברים להעביר הסדרה בשבת דוקא ה"ו ואלה הברכה לר"ך לקרות בשמחת תורה, ולהסוברים להעביר הסדרה בערב שבת

לקיים תקנת חז"ל שהקנו להבדיל בתפלה ועל הכוס, אבל התוס' (ברכות כ"ט ע"א ד"ה מפני שיכול) ס"ל דאין לתקן חוננתו דהוא שצ"ח לזכר שומע תפלה, ואין קו"ל כוונתו כמבואר כל זה בדברי הפוסקים (א"ח סימן ר"ד), ועי"ש צ"י וצ"ח דלפי הכוונה האמתית בספרי הרמב"ם ס"ל להרמב"ם כהתוס', והמג"א (שם סק"ג) ושא"ר האחרונים שסמכו על הסוד והמכרי"ל לאומרו בשומע תפלה, היינו דוקא היכא דליכא ה"ה לריך לחזור לזכר חתה חוץ כגון שאין לו כוס וגם אינו מנפח שיביא לו כוס למחר, דיש בזה חשש ברכות שאינם לריכות, אבל היכא שיש לו כוס או שמתפלל שיביא לו כוס למחר אין להבדיל בשומע תפלה, כמשי"כ בשו"ע הרב בעל התניא (שם ס"ה), דלכאזכר דהבדלה לא שייך לשומע תפלה נחשב זה להפסק בתפלה כמשי"כ הסו"י (שם סק"ג).

ולפי"ן נלענ"ד דה"י בדון שאלתך דלעפ"י שזרור לו שימנך לעשות מלאכה קודם שיבדיל על הכוס, מ"מ כיון שיביא לו יין למחר לא סמכין צ"ח"ג על הפוסקים הממריכים לאומרו בשומע תפלה, וסגי במה שיאמר אחר התפלה המבדיל בין קודש לחול בלא ברכה ויכול לעשות המלאכה, ומה שכתב דהיכא שצריך לסחוט אשכול של ענבים שיביא לו יין להבדלה לא גרע ממי שאין לו כוס, אין בזה טענה מספקת להכריכו להבדיל בשומע תפלה, דאטו איכפת לנו בזה אופן יביא לו כוס להבדלה ומה נפקא מינה אם יביא לו כוס להבדלה ע"י סחיטת אשכול או ע"י מלאכה אחרת, הרי בשו"ע כתב סתם דאם יביא לו יין למחר דאינו חוזר להתפלל, ומשמע דאין שם י"מ בזה אופן שיביא לו יין למחר בכל ענין אינו חוזר ומתפלל, וכיון שאינו לריך לחזור ולהתפלל אין לאומרו בשומע תפלה כיון דליכא חשש ברכות שאינם לריכות.

וגם בלא"ה נראה דכיון דעיקר תקנת חז"ל לא היה אלא שלא לאכול קודם שיבדיל בתפלה ועל הכוס, אבל לענין עשיית מלאכה קודם התפלה סגי במה שאומר המבדיל בין קודש לחול בלא ברכה, ואפילו לכתחילה מותר לעשות כן כמבואר בשו"ע (שם סוס"י ר"ט), וא"כ מהיכא תיתי לומר דהיכא ששכח להזכיר הבדלה בחוץ הדעת, שצריך לעשות אח"כ מלאכה קודם שיבדיל על הכוס, יאמר הבדלה בשומע תפלה, כיון דאפילו לכתחילה מותר לו לעשות מלאכה על סמך מה שאומר המבדיל בין קודש לחול בלא ברכה, ומאי שנא לפני התפלה או לאחר התפלה, וכמבאר זו כתב הפתחי תשובה ליושב דברי הקובץ על הרמב"ם (כלכות תפלה פ"ו ה"ד) שכתב דהיכא שלא הבדיל בתפלה ועשה מלאכה קודם הבדלה על הכוס, דלא קנסין ליה לחזור ולהתפלל כמו בזה טעם קודם שהבדיל על הכוס, מוצא דבריו להלכה צדאור הלכה (סימן ר"ד) ובספר אורחות חיים (שם) וצ"ח בחיים (שם סק"ח) ודעת תורה על שו"ע א"ח (שם), ונתן הפתחי תשובה טעם לדבריו כיון דמלאכה לא שייך כ"כ לזכר דיוכל לומר המבדיל בלא ברכה ולעשות מלאכה, א"כ לא שייך לקבוע בשביל זה להכריכו

ה"י חתה בברכה לריך להעביר לפני שמחת תורה, אמנם אין זה מוכרח שהרי כבר הוכחתי מדברי היוסף אומן שסובר שצריך המאכל היה להעביר הסדרה בערב שבת ולעפ"י כתב לקרות פרשת חתה בברכה בשמחת תורה דיוקא, וע"כ ל"ל בטעמא דמילתא כמשי"כ למעלה משום דפרשת חתה בברכה לא נקבע לקרותה בשבת אין זמנה תלי אלא בשמחת תורה. **ומ"מ** כבר נתבאר למעלה דמנהג העולם הוא לקרות פרשת חתה בברכה שמרי"ה בזה"ר כמשי"כ הפמ"ג וכמשי"כ בספר אגרות הרמ"ז שכן הוא דרך הכון עפ"י דעת הארי"י ז"ל ומ"מ אפשר דכולהו ס"ל דפרשת חתה בברכה אין זמנה תלי אלא בשמחת תורה והמקדים לקרותה קודם ה"ר לא ילא ידי חובתו, אלא דס"ל דעיקר זמנה הוא בערב יו"ט כמו בשאר הפרשיות שזמנם תלי בשבת ועיקר זמן קריאת שמרי"ה הוא בע"ש, ואפילו בחז"ל שעושים שני ימים עובדים הוי ג"כ עיקר זמן קריאת שמרי"ה מפרשת חתה בברכה בזה"ר כמשי"כ בספר אגרות הרמ"ז (שם), ומכאן טעמא גופא י"ל דלא חשיב לדידהו קריאת שמרי"ה עשרת הפסוק בין קריאת פרשת חתה בברכה שמרי"ה בזה"ר, לקריאתה בצבור בשמחת תורה, וכמו שמשמע מסתימת דבריכם דאפילו כשחל שמרי"ה עשרת בשבת ס"ל ג"כ דעיקר זמן קריאת שמרי"ה הוא בזה"ר, ועדיין ל"ש בכל זה.

וה' יתברך יאיר עינינו בתורתו הקדושה לכיון לאמיתה של תורה ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

מאיר בראנדסדארפער

סימן יז

בס"ד יום א' פ' בהעלתך תשכ"ח לפ"ק פעה"ק ירושת"ו. שלוי וברכה וכו"ס ישפז ממרומים אל מע"כ הבהור המופלג בתו"ש כמר **אברהם ברוך פוקס** נ"י לומד בישיבת חכמי לובלין ב"ב.

יקרת מכתבך קבלתי ומה ששאלת במי ששכח להזכיר הבדלה בחוץ הדעת רדע לו שיצטרך לעשות מלאכה קודם שיבדיל על הכוס, אם יסמוך על מה שיאמר אחר התפלה המבדיל בין קודש לחול בלא ברכה ויעשה המלאכה, כמשי"כ בשו"ע א"ח (סוס"י ר"ט) לענין אם צריך לעשות מלאכה קודם התפלה, או שבכה"ג עדיף יותר שיאמר אתה חוננתנו בשומע תפלה, עוד שאלת במי ששכח להזכיר הבדלה בחוץ הדעת אם נכון לאומרו באלקי בצור קודם יהיו לרצון.

א

הנה ענין הזכרת חתה חוננתנו בשומע תפלה הוא מחלוקת הפוסקים, דהרמב"ם (כלכות תפלה פ"ו ה"ד) (לפי גירסת הסוד א"ח סימן ר"ד בספרי הרמב"ם) סובר דאם שכח לאומרו בזה חוץ וזכר קודם שומע תפלה מבדיל בשומע תפלה, וכן הוא סברת המהר"ש והמהר"ל כמשי"כ הא"ר (סימן ר"ד ס"ד), ואפילו כשיש לו כוס להבדלה ס"ל ג"כ כדי דאם שכח לאומרו בזה חוץ דמבדיל בשומע תפלה כדי